

УДК 336.330.322

[https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-5\(25\)-31-41](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-5(25)-31-41)

Богданенко Анатолій Іванович,
кандидат наук з державного управління,
доктор економічних наук, доцент
кафедри публічного адміністрування,
Міжрегіональна Академія управління
персоналом, 03039, м. Київ, вул. Фроме-
тівська, 2, тел.: (044) 264-52-54, e-mail:
Anatoliy_Bogdanenko@ukr.net,
[https://
orcid.org/0000-0003-0758-5809](https://orcid.org/0000-0003-0758-5809)

Богданенко Анатолій Іванович,
кандидат наук в області государственного
управления, доктор экономических
наук, доцент кафедры публичного адми-
нистрирования, Межрегиональная Ака-
демия управления персоналом, 03039,
г. Киев, ул. Фрометовская, 2, тел.: (044)
264-52-54, e-mail: [Anatoliy_Bogdanenko@
ukr.net](mailto:Anatoliy_Bogdanenko@ukr.net), [https://orcid.org/0000-0003-0758-
5809](https://orcid.org/0000-0003-0758-5809)

Bogdanenko Anatoliy Ivanovych,
Ph.D. in public administration, Doctor of
Science in Economics, Associate Professor of
Public Administration Department, Interre-
gional Academy of Personnel Management,
03039, Kyiv, Str. Frometivska, 2, phone:
(044) 264-52-54, e-mail: [Anatoliy_Bog-
danenko@ukr.net](mailto:Anatoliy_Bogdanenko@ukr.net), [https://orcid.org/0000-
0003-0758-5809](https://orcid.org/0000-0003-0758-5809)

Гурковський Володимир Ігорович,
доктор наук з державного управління,
професор, перший заступник дирек-
тора ВГО “Центр досліджень проблем
публічного управління”, 03039, м. Київ,
вул. Фрометівська, 2, тел.: (067) 502 69
00, e-mail: vladimir.gurkovskyi@gmail.com,
<https://orcid.org/0000-0003-2021-5204>

Гурковський Владимир Игоревич,
доктор наук в области государственного управления, профессор, первый замести-
тель директора ВОО “Центр исследований проблем публичного управления”, 03039,
г. Киев, ул. Фрометовская, 2, тел.: (067) 502 69 00, e-mail: [vladimir.gurkovskyi@
gmail.com](mailto:vladimir.gurkovskyi@gmail.com), <https://orcid.org/0000-0003-2021-5204>



Gurkovskii Volodymyr Igorevich,

Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, First Deputy Director of the Center for Research in Public Administration Problems, 03039, Kyiv, Str. Frometivska, 2, tel: (067) 502 69 00, e-mail: vladimir.gurkovskiy@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2021-5204>

РОЗРОБКА МОДЕЛЕЙ РОЗВИТКУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЖИТЛОВОМУ БУДІВНИЦТВІ В УКРАЇНІ

Анотація. На сьогодні житлове будівництво в Україні знаходиться у стані спаду, але можемо зазначити, що ця діяльність має значний потенціал для подальшого свого розвитку. В країні існує багато чинників, які сприяють цьому: стійкий попит на продукцію житлового будівництва, наявні природні ресурси, кваліфікована робоча сила та накопичений науковий потенціал. Гальмують процеси розвитку будівельної галузі нестабільна фінансово-економічна ситуація в країні, недосконале законодавство, що регулює здійснення житлового будівництва, недостатнє фінансове та інформаційне забезпечення будівельного процесу, недосконале державне регулювання процесами розвитку житлового будівництва.

Удосконаленням фінансування житлового будівництва та важливим елементом соціально-економічного розвитку на сучасному етапі для України є реконструкція житлового фонду, що проявляється через деякі причини: необхідність збільшення можливостей для доступності житла, поліпшення самих умов житлового фонду, забезпечення достатньої кількості житла та державна підтримки. Через обмеженість бюджетних ресурсів та переорієнтацію пріоритетів у фінансуванні на військові витрати необхідно створити механізм, який би поєднав зусилля держави та приватного сектору з фінансування житлового будівництва та реконструкції.

На даний час в Україні питання фінансової підтримки як для будівництва нового житла, так і для реконструкції існуючого житлового фонду залишається актуальним. Особливо терміновим та актуальним є питання модернізації житлового фонду, оскільки у 60–80-х роках минулого століття було побудовано понад 86 тис. висотних будинків. Ця проблема набула додаткової актуальності у зв'язку з розширенням мережі ОСББ. Не можна не зазначити, що у більшості регіонів значною є частка житлового фонду із закінченим терміном експлуатації, яка знаходиться в аварійному стані.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, житлове будівництво, інвестиційні взаємовідносини, інвестиційний капітал.

РАЗРАБОТКА МОДЕЛЕЙ РАЗВИТИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ЖИЛИЩНОМ СТРОИТЕЛЬСТВЕ В УКРАИНЕ

Аннотация. На сегодня жилищное строительство в Украине находится в состоянии спада, но можем отметить, что эта деятельность имеет значительный потенциал для дальнейшего своего развития. В стране существует много факторов, которые способствуют этому: устойчивый спрос на продукцию жилищного строительства, имеющиеся природные ресурсы, квалифицированная рабочая сила и накопленный научный потенциал. Тормозят процессы развития строительной отрасли нестабильная финансово-экономическая ситуация в стране, несовершенное законодательство, регулирующее осуществление жилищного строительства, недостаточное финансовое и информационное обеспечение строительного процесса, несовершенное государственное регулирование процессами развития жилищного строительства.

Совершенствованием финансирования жилищного строительства и важным элементом социально-экономического развития на современном этапе для Украины является реконструкция жилого фонда, что проявляется по ряду причин: необходимость увеличения возможностей для доступности жилья, улучшения самих условий жилищного фонда, обеспечения достаточного количества жилья и государственной поддержки. Из-за ограниченности бюджетных ресурсов и переориентации приоритетов в финансировании на военные расходы необходимо создать механизм, который бы объединил усилия государства и частного сектора по финансированию жилищного строительства и реконструкции.

В настоящее время в Украине вопрос финансовой поддержки как для строительства нового жилья, так и для реконструкции существующего жилого фонда остается актуальным. Особенно срочным и актуальным является вопрос модернизации жилищного фонда, поскольку в 60–80-х годах прошлого века было построено более 86 тыс. высотных домов. Эта проблема приобрела дополнительную актуальность в связи с расширением сети ОСМД. Нельзя не отметить, что в большинстве регионов значительна доля жилищного фонда с истекшим сроком эксплуатации и той, которая находится в аварийном состоянии.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, жилищное строительство, инвестиционные взаимоотношения, инвестиционный капитал.

FORMATION OF MODELS OF INVESTMENT ACTIVITY DEVELOPMENT IN HOUSING IN UKRAINE

Abstracts. Today, housing construction in Ukraine is in decline, but we can note that this activity has significant potential for further development. Many factors in the country contribute to this: the steady demand for housing products, available natural resources, skilled labor, and accumulated scientific potential. The processes of development of the construction industry are hampered by

the unstable financial and economic situation in the country, imperfect legislation governing the implementation of housing construction, insufficient financial and information support of the construction process, and imperfect state regulation of housing development processes.

Improving housing finance and an important element of socio-economic development at the present stage for Ukraine is the reconstruction of housing, which is manifested for several reasons: the need to increase opportunities for housing affordability, improve housing conditions, provide adequate housing and government support. Due to limited budgetary resources and a reorientation of priorities in funding for military expenditures, it is necessary to create a mechanism that would combine the efforts of the state and the private sector to finance housing construction and reconstruction.

Currently, in Ukraine, the issue of financial support for the construction of new housing and the reconstruction of existing housing remains relevant. The issue of housing modernization remains especially urgent and relevant, as more than 86,000 high-rise buildings of the last century were built in the 1960s and 1980s. This problem has become even more relevant due to the expansion of the network of the condominium associations. It should be noted that in most regions there is a significant share of housing stock that has expired and is in emergency conditions.

Keywords: investment activity, housing construction, investment relations, investment capital.

Постановка проблеми. Забезпечення виходу української будівельної галузі з кризових умов господарської діяльності та формування його довгострокового розвитку можливе за умови впровадження та активного державного регулювання нових форм інвестиційних відносин між підприємствами, організаціями різних видів економічної діяльності, органами влади і громадськістю, науково-освітніми установами (мережевими організаціями).

Під новими формами інвестиційних взаємовідносин у житловому будівництві слід розуміти такий процес розвитку інвестиційної діяльності та міжнародного співробітництва країн, в якому результатом є максимальна інтеграція економічних систем,

вільне переміщення товарів, робіт, послуг, інтелектуального капіталу, зростання обсягів зовнішньоторговельних потоків (експортно-імпорتنих операцій, прямих іноземних інвестицій), не порушуючи, при цьому, національну ідентичність країни та підвищуючи, в цілому, життєвий рівень населення.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою. Сучасні особливості інвестування та розвитку інвестиційної діяльності у сфері житлового будівництва в своїх працях висвітлювали М. Вознюк, М. Садов'як, Т. Майорова, Г. Мазур, В. Гурковський, О. Непомнящий, Є. Романенко та ін.

Мета статті. Метою статті є розробка концептуально-інвестиційної

державної моделі формування житлового фонду.

Виклад основного матеріалу. У ринкових умовах житловий фонд є об'єктом довгострокової інвестиційної діяльності через те, що для нього характерний тривалий процес реалізації та експлуатації, і, відповідно, такий фонд потребує значних капітальних вкладень на всіх етапах його розвитку, а отже, і правильного інвестиційного забезпечення. Інвестиційне забезпечення є доволі складним та всеохоплюючим процесом, оскільки у ролі його учасників виступають державні органи влади та органи місцевого самоврядування, фінансово-кредитні організації, юридичні та фізичні особи, посередницькі структури, фондові біржі, спеціалізовані фонди тощо.

Практика та досвід показує, що накопичення інвестиційних ресурсів може бути сформоване шляхом отримання кредитів, видачі іпотечних облігацій, залучення коштів від громадян, корпоративних структур, держави, місцевих громад тощо. Тобто джерела формування інвестиційного капіталу досить різноманітні, але його мета чітко визначена, оскільки вона спрямована на формування житлового фонду [1].

Для подолання існуючих проблем у галузі житлового будівництва потрібним є ефективне державне регулювання та підтримка. Тож, для підвищення ефективності процесів будівництва житла в Україні необхідно вжити наступних заходів:

- вдосконалення нормативно-правового забезпечення житлового будівництва, насамперед, у сфері здійснення фінансування будівництва;

- вдосконалення механізму реалізації державних цільових програм щодо забезпечення населення доступним житлом, державна підтримка інвестиційних проектів;

- розвиток житлових іпотечних кредитів та державна підтримка комерційних банків, які пропонують іпотечні програми;

- зменшення відсоткових ставок та полегшення доступу до кредитних ресурсів;

- одержання забудовниками соціального житла податкових звільнень;
- усунення бюрократичних перепон та скорочення термінів узгодження дозвільної документації.

Але не можна не відмітити, що розвиток житлового будівництва залежить від економічної та соціальної стабільності в країні. Тому державна політика має бути спрямована, насамперед, на скорочення інфляції, відновлення економічного зростання, стабілізацію грошового обігу, зменшення дефіциту бюджету, зміцнення національної валюти, підвищення добробуту населення [2, с. 320].

На сучасному етапі розвитку країни безсумнівною є важливість впливу інновацій на ріст економічних показників країни. Необхідність переходу України на сучасну інноваційну модель економічного розвитку визначена на державному рівні, що дасть можливість не лише стабілізувати рівень розвитку національної економіки, а й підвищити експортний потенціал країни, розв'язати ряд соціальних проблем суспільства, сприятиме дотримувannya міжнародних екологічних стандартів у виробництві, надаючи національно-

му виробнику статусу конкуренто-спроможності на світовому ринку. На сьогоднішній день, враховуючи посилення інформатизації виробництва у світі, уряд України обрав шлях цифрової трансформації з метою стимулювання економіки країни та залучення інвестицій у найбільш перспективних сферах, у тому числі і в будівництві [3].

Надійна інвестиційна політика в галузі будівництва (на основі залучення широкого кола джерел інвестицій) є сукупністю економіко-правових відносин з приводу державного регулювання та параметри інвестиційного процесу, яка за допомогою фінансових важелів сприятиме розвитку державного виробництва в Україні та формуванню майбутньої моделі економіки після виходу із кризи [4]. Також хотілося б відзначити той факт, що в умовах економічної нестабільності стає актуальним розширення джерел фінансування інвестиційних проектів (змішане фінансування), впровадження системи страхового інвестування, адже останнє впливає на розвиток багатьох інших сфер народного господарства та виступає одним із показників динаміки розвитку національної економіки загалом [5].

У сучасних умовах існує необхідність перегляду оновленої державної моделі житлового забезпечення на основі виокремлення ключових джерел інвестицій у житлове будівництво. Вказана модель повинна бути орієнтована на стратегічне вирішення житлових проблем українського населення та спрямована на підвищення якості життя з точки зору забезпечення ресурсо-екологіч-

ного житла нового типу. Беручи до уваги, що рівень забезпечення житлом для громадян України є низьким та не відповідає європейським стандартам, надзвичайно важливо, щоб у державі були створені умови для реалізації конституційного права громадян на житло. Це вимагає вивчення ефективних механізмів інвестування для забезпечення формування житлового фонду, які б давали змогу пересічним громадянам отримати можливість придбання житла на прийнятних умовах.

Тенденції, які простежуються у житловій політиці в Україні за останні роки, вказують на те, що житло для переважної більшості громадян України залишається недоступним.

Ринкові механізми, впроваджені у сфері будівництва та перерозподілу житла в умовах, які склалися в Україні, не спрацьовують. Найбільш поширений у світовій практиці інструмент підвищення доступності житла — іпотечне кредитування також виявляє свою неефективність [6].

У сучасних умовах доходи “середньої” сім’ї зонайменше у два рази менші, ніж ті, які потрібні для отримання іпотечного кредиту. Тобто існуюча в Україні модель житлового іпотечного кредитування на основі банківської системи орієнтована на високодохідні групи громадян з доходами в два і більше разів вищими, ніж середні. Певна незначна тенденція до підвищення індексу доступності житла, яка спостерігалася у 2010–2011 рр., закінчилася його суттєвим зниженням у 2014–2017 рр., в основному за рахунок значної девальвації гривні. Щоб отримати житловий іпотечний кредит у 2018 р. доходи мали

бути більше ніж у 2,5 раза вищими, ніж середні. Отже, ринкові механізми не в змозі забезпечити суттєвих зрушень у вирішенні житлової проблеми в Україні [7].

За таких умов логічно, щоб ініціативу в зменшенні гостроти житлової проблеми взяла на себе держава.

Активність держави може проявлятися у двох напрямках:

1) держава може виступати як суб'єкт будівництва, збільшуючи обсяг збудованого житла, і розподіляти його серед тих категорій громадян, які найбільше його потребують;

2) держава може реалізовувати певні програми, спрямовані на стимулювання залучення коштів населення у сферу будівництва житла та його перерозподілу з подальшим його придбанням.

Щодо першого із зазначених напрямів, то потрібно відзначити, що активність держави як суб'єкта житлового будівництва є надзвичайно низькою.

Обсяги житла, введеного за рахунок коштів Державного бюджету в 2016 р. зменшилися в порівнянні з 2015 р. у 2,7 раза і досягли майже нульової позначки — 0,03 % від загального обсягу житла, введеного в експлуатацію в Україні. Таким чином, у 2015–2016 рр. держава суттєво зменшила обсяги прямого фінансування будівництва житла навіть у порівнянні з тими незначними коштами, які виділялися на зазначені цілі раніше. Отже, перехід до ринкової моделі розвитку призвів до того, що держава фактично перестала бути суб'єктом житлового будівництва.

Щодо другого з напрямів активності держави у вирішенні житлової

проблеми відзначимо, що фактично самоусунувшись від будівництва нового житла, держава не створила дієвих інструментів для стимулювання попиту населення [8].

Особливо слід зазначити, що ті категорії громадян України, які потребують надання їм соціального житла, практично позбавлені прав на його отримання, бо в Україні відсутні механізми будівництва соціального житла.

Щоб запровадити в Україні ефективну соціально-орієнтовану житлову політику, що створить умови для реальних соціальних й економічних покращень життя для мільйонів громадян, нами напрацьовані наступні пропозиції щодо розробки нової стратегії житлової політики в Україні.

З метою ефективного забезпечення житлом громадян України, які потребують державної підтримки для вирішення житлової проблеми із залученням фінансування з державного та місцевих бюджетів, а також з позабюджетних джерел, урядом України має бути розроблена та затверджена нова єдина Державна житлова програма.

Категорії громадян, для яких держава виділяє кошти на вирішення їх житлової проблеми у рамках Державної житлової програми, визначаються новим Житловим кодексом України та законами України.

Для окремих категорій громадян (інваліди та учасники АТО, вимушені переселенці, військовослужбовці, молодь, соціально незахищені громадяни та інші, встановлені законами України категорії громадян) у Державній житловій програмі мають

бути передбачені відповідні підпрограми [9].

У рамках Державної житлової програми з метою запровадження політики децентралізації відповідно до законодавства України та рішень відповідних рад мають бути прийняті нові регіональні та місцеві житлові програми. Крім того, здатність будівельної компанії до інновацій значною мірою залежить від прибутковості самого підприємства, наявності власних фінансових ресурсів та можливості використання залучених коштів [10].

Знання, навички, кваліфікація, досвід та творчі здібності працівників також важливі для забезпечення інноваційного розвитку будівельної компанії. Тому для успішної реалізації державної політики розвитку підприємства необхідно створити ефективну систему розвитку персоналу підприємства, зокрема своєчасне та ефективно навчання та підвищення їх кваліфікації. Таким чином, розвиток будівельної компанії вимагає навчання співробітників для виконання нових функцій, зайняття нових посад, вирішення нових завдань [11].

Разом з цим вітчизняні будівельні підприємства повинні достатню увагу приділяти удосконаленню системи менеджменту організації, особливо підвищенню ефективності взаємодії всіх учасників будівельного процесу, що сприятиме скороченню термінів будівництва.

Таким чином, використання сучасних технологій, висока продуктивність, а також ефективна система державного регулювання є ключовими чинниками успіху будівельних компаній.

Запровадження нової житлової політики створить механізми для реального вирішення житлової проблеми найбільш соціально незахищених верств громадян України, що суттєво покращить соціальне самопочуття громадян України та рівень довіри до влади.

Як результат реалізації нової стратегії прогнозується збільшення обсягів житлового будівництва до 14 млн кв. м у 2020 р. і до 20 млн кв. м у 2025 р.

Щорічно додатково будуть покращувати свої житлові умови десятки тисяч громадян, Україна щороку буде отримувати багатомільярдний додатковий приріст ВВП, а додаткові надходження податків до бюджетів всіх рівнів складуть також мільярди гривень.

Створення Державної житлової корпорації стане першим кроком для запровадження в Україні сучасної, соціально орієнтованої житлової політики.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи сказане, можемо зробити висновок, що в умовах соціально-економічної нестабільності надзвичайно важко будувати і реалізовувати бізнес, формувати інвестиційні процеси. Основним завданням є пошук та впровадження спеціальних механізмів та інструментів щодо реалізації інвестиційної діяльності у житловому будівництві та державне фінансування, підвищення рівня доступності земельних ділянок для забудовників, зниження бюрократичності процедур отримання дозволів на будівництво та боротьбу з корупцією.

Звичайно, розробок та наукових досліджень потребують питання вдосконалення механізмів фінансування житлового будівництва, покращення економічної ситуації в країні, стабілізація грошової одиниці, покращення рівня життя, а також збільшення заробітної плати, пенсій тощо, що своєю чергою, забезпечить соціально-економічну стабільність в країні.

Отже, для формування активної моделі інвестиційної політики пропонується створити інвестиційну структуру, яка включатиме інвестиційний комітет, інформаційний центр, уповноважені страхові організації, уповноважені банки, консалтингові фірми, інвестиційні фонди, інвестиційні компанії, консалтингові компанії. На початковому етапі необхідно розробити систему гарантій та захист інвестицій для залучення їх до регіону, встановити в законодавчій процедурі систему оцінки інвестиційних проектів; визначити та диференціювати повноваження у сфері формування регіональної інвестиційної політики інвестиційними інститутами; систематизувати контроль за інвестиційними заходами та встановити систему санкцій за порушення інвестиційного законодавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Данчак Л. І. Ефективність і досвід розвитку фінансових механізмів формування житлового фонду в Україні і США // Проблеми науки. 2012. № 9. С. 28–32.
2. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення : монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового. Одеса : Атлант. 2013. 685 с.
3. Биба В. В. Стан та перспективи розвитку будівельної галузі України / В. В. Биба, В. С. Гаташ // Зб. наук. пр. Серія : Галузеве машинобудування, будівництво. 2013. № 4 (2). С. 3–9.
4. Мних М. Досвід функціонування страхових ринків зарубіжних країн // Економіка. Фінанси. Право. 2002. № 5. С. 38–39.
5. Беззубко Л. В. Інноваційний потенціал будівництва // Будівництво України. 2008. № 7. С. 8–11.
6. Богданенко А. І. Аналіз державного управління інвестиційними процесами на сучасному етапі реформування системи соціального житлового будівництва [Електронний ресурс] // Державне управління: удосконалення та розвиток. 2019. № 1. Режим доступу: <http://www.du.nauka.com.ua/?op=1&z=1363>
7. Олійник Н. А. Концептуальні засади державної житлової політики // Вісн. Нац. академії державного регулювання при Президенті України. 2010. № 1. С. 96–104.
8. Букіашвілі В. О. Житлова політика як елемент соціальної політики держави: аналіз вітчизняного та закордонного досвіду // Економіка будівництва і міського господарства. 2009. Т. 5. № 3. С. 141–146.
9. Гурковський В. І. Стан та перспективи розвитку будівництва соціального житла в Україні / В. І. Гурковський, А. І. Богданенко // Електронне наукове видання “Публічне адміністрування та національна безпека”. 2018. № 2. Режим доступу: <https://www.inter-nauka.com/issues/administration2018/2/4148>
10. Грінченко Р. В. Сучасний стан інвестування у будівництво житла в Україні // Наук. вісн. Одеського

державного економічного ун-ту, Всеукраїнська асоціація молодих науковців. 2008. № 6 (62). С. 139–148.

11. Фурман В. Особливості формування страхових ринків країн з перехідною економікою // Економіст. 2005. № 8. С. 74–76.

REFERENCES

1. Danchak L. I. (2012). Efektyvnist i dosvid rozvytku finansovykh mekhanizmiv formuvannia zhytlovoho fondu v Ukraini i SSHA [Efficiency and experience of development of financial mechanisms of formation of housing stock in Ukraine and the USA]. *Problemy nauky – Problems of science*, 9, 28–32 [in Ukrainian].
2. Iankovyi O. H. (Eds.) (2013). *Konkurentospromozhnist pidpriemstva: otsinka rivnia ta napriamy pidvyshchennia : monohrafiia* [Competitiveness of the enterprise: assessment of the level and directions of improvement: monograph]. Odesa : Atlant [in Ukrainian].
3. Byba V. V. & Hatash V. S. (2013). Stan ta perspektyvy rozvytku budivelnoi haluzi Ukrainy [Status and prospects of development of the construction industry of Ukraine]. Zbirnyk naukovykh prats. Ser. : *Haluzeve mashynobuduvannia, budivnytstvo – Collection of scientific works. Ser. : Industrial engineering, construction*, 4 (2), 3–9 [in Ukrainian].
4. Mnykh M. (2002). Dosvid funkcionuvannia strakhovykh ryнкiv zaru-bizhnykh krain [Experience of the functioning of insurance markets of foreign countries]. *Ekonomika. Finansy. Pravo – Economy. Finances. Law*, 5, 38–39 [in Ukrainian].
5. Bezzubko L. V. (2008). Innovatsiinyi potentsial budivnytstva [Innovative potential of construction]. *Budivnytstvo Ukrainy – Construction of Ukraine*, 7, 8–11 [in Ukrainian].
6. Bohdanenko A. I. (2019). Analiz derzhavnoho upravlinnia investytsiiny-mu protsesamy na suchasnomu etapi reformuvannia systemy sotsialnoho zhytlovoho budivnytstva [Analysis of state management of investment processes at the current stage of reforming the system of social housing construction]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Public administration: improvement and development*, 1. Retrieved from: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1363> [in Ukrainian].
7. Oliinyk N. A. [2010]. Kontseptualni zasady derzhavnoi zhytlovoi polityky [Conceptual principles of state housing policy]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho rehuliuвання pry Prezydentovi Ukrainy – Bulletin of the National Academy of State Regulation under the President of Ukraine*, 1, 96–104 [in Ukrainian].
8. Bukiashvili V. O. (2009). Zhytlova polityka yak element sotsialnoi polityky derzhavy: analiz vitchyznianoho ta zakordonnoho dosvidu [Housing policy as an element of social policy of the state: analysis of domestic and foreign experience]. *Ekonomika budivnytstva i miskoho hospodarstva – Economics of construction and urban economy*, 5, 3, 141–146 [in Ukrainian].
9. Hurkovskiy V. I. & Bohdanenko A. I. Stan ta perspektyvy rozvytku budivnytstva sotsialnoho zhytla v Ukraini [State and prospects of development of social housing construction in Ukraine]. *Elektronne naukove vydannia “Publichne administruvannia ta natsionalna bezpeka” – Electronic scientific publication “Public administration and national security”*, 2. Retrieved from: <https://www.>

- inter-nauka.com/issues/administration2018/2/4148 [in Ukrainian].
10. Hrinchenko R. V. Suchasnyi stan investuvannya u budivnytstvo zhytla v Ukraini [The current state of investment in housing construction in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Odeskoho derzhavnoho ekonomichnoho universytetu, Vseukrainska asotsiatsiia molodykh naukovtsiv – Scientific Bulletin of Odesa State Economic University, All-Ukrainian Association of Young Scientists*, 6 (62), 139–148 [in Ukrainian].
 11. Furman V. Osoblyvosti formuvannya strakhovykh rynkiv krain z perekhidnoiu ekonomikoju [Peculiarities of formation of insurance markets of countries with transition economy]. *Ekonomist – Economist*, 8, 74–76 [in Ukrainian].